

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

19. srpnja 2012.(*)

„Žalbe – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Španjolsko tržište kupnje i prve prerade sirovog duhana – Određivanje cijena i podjela tržišta – Povreda članka 81. UEZ-a – Pripisivanje protupravnog ponašanja društava kćeri njihovim matičnim društvima – Pretpostavka nedužnosti – Prava obrane – Obveza navođenja obrazloženja na kojem se temelji odluka – Jednako postupanje”

U spojenim predmetima C-628/10 P i C-14/11 P,

povodom dviju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 28. prosinca 2010. odnosno 7. siječnja 2011.,

Alliance One International Inc., prethodno Standard Commercial Corp., sa sjedištem u Danvilleu (Sjedinjene Američke Države),

Standard Commercial Tobacco Co. Inc., sa sjedištem u Wilsonu (Sjedinjene Američke Države),

koje zastupaju M. Odriozola Alén i A. João Vide, *abogados*,

žalitelji,

a druge strane u postupku su:

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd., sa sjedištem u Vaduzu (Lihtenštajn),

tužitelj u prvom stupnju,

i

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre, E. Gippini Fournier i R. Sauer, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u

tuženik u prvostupanjskom postupku,

i

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre, E. Gippini Fournier i R. Sauer, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u

žalitelj,

a druge strane u postupku su:

Alliance One International Inc.,

Standard Commercial Tobacco Co. Inc.,

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd,

koje zastupaju M. Odriozola Alén i A. João Vide, *abogados*,

tužitelji u prvom stupnju,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, M. Safjan i A. Prechal, predsjednici vijeća, K. Schiemann, E. Juhász, G. Arestis, A. Arabadžiev (izvjestitelj), D. Šváby, M. Berger i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 16. studenoga 2011.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 12. siječnja 2012.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 U svojoj žalbi (C-628/10 P) Alliance One International Inc. (u daljnjem tekstu: AOI), prethodno Standard Commercial Corp. (u daljnjem tekstu: SCC), i Standard Commercial Tobacco Co. Inc. (u daljnjem tekstu: SCTC) traže ukidanje presude od 27. listopada 2010., Alliance One International i dr./Komisija (T-24/05, Zb., str. II-5329., u daljnjem tekstu: pobijana presuda), kojom je Opći sud Europske unije odbio njihovu tužbu za poništenje Odluke Komisije C(2004) 4030 final od 20. listopada 2004. o postupku primjene članka 81. stavka 1. [UEZ-a] (predmet COMP/C.38.238/B.2 — Sirovi duhan — Španjolska) (u daljnjem tekstu: sporna odluka), zatim poništenje te odluke u dijelu u kojem se odnosi na njih, te smanjenje novčane kazne koja im je izrečena tom odlukom.
- 2 U svojoj žalbi (C-14/11 P) Europska komisija traži ukidanje pobijane presude u dijelu u kojem se njome poništava sporna odluka u odnosu na Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (u daljnjem tekstu: TCLT), kao i odbijanje tužbe koju je TCLT podnio Općem sudu.

I - Okolnosti spora

- 3 Činjenična osnova spora u ovom predmetu, kako proizlazi iz točaka 1. do 40. pobijane presude, može se sažeti kako slijedi.

- 4 World Wide Tobacco España SA (u daljnjem tekstu: WWTE), Agroexpansión SA (u daljnjem tekstu: Agroexpansión) i Tabacos Españoles SL (u daljnjem tekstu: Taes) su tri poduzetnika, od njih četiri, koji se bave prvom preradom sirovog duhana u Španjolskoj (četiri poduzetnika u daljnjem se tekstu nazivaju prerađivači).
- 5 Između 1995. godine i 5. svibnja 1998. dvije trećine kapitala WWTE-a držao je TCLT, društvo kći u potpunosti u vlasništvu SCTC-a koji je, pak, društvo kći u potpunosti u vlasništvu SCC-a (sada AOI). Preostalu trećinu držali su predsjednik WWTE-a i dva člana njegove obitelji.
- 6 TLCT je 5. svibnja 1998. povećao svoj udjel u WWTE-u na 86,94 %, dok su ostatak udjela u obliku vlastitih dionica držali WWTE (9,73 %) i fizička osoba (3,33 %). U listopadu 1998. godine WWTE je stekao dionice te osobe, a SCC je stekao izravni udjel od 0,04 % u temeljnom kapitalu WWTE-a. U svibnju 1999. godine TCLT i SCC povećali su svoje udjele u WWTE-u na 89,64 % odnosno 0,05 %, a ostatak je držao WWTE u obliku vlastitih dionica.
- 7 Agroexpansión je član grupe u kojoj je Dimon Inc. matično društvo. Kroz svoje društvo kćer Intabex Netherlands BV (u daljnjem tekstu: Intabex), kojemu je jedini vlasnik, Dimon drži sve dionice Agroexpansióna.
- 8 Sve dionice poduzetnika Taes i Deltafina SpA (u daljnjem tekstu: Deltafina), talijanskog poduzetnika čije su glavne djelatnosti prva prerada sirovog duhana u Italiji i stavljanje prerađenog duhana na tržište, drži Universal Leaf Tobacco Co. Inc. (u daljnjem tekstu: Universal Leaf). Potonji je društvo kći u stopostotnom vlasništvu američkog poduzetnika Universal Corp. (u daljnjem tekstu: Universal).
- 9 Komisija je 3. i 4. listopada 2001. provela pretrage u skladu s člankom 14. Uredbe Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., prve uredbe o provedbi članaka [81. UEZ-a] i [82. UEZ-a] (SL 1962, 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3. - 5.), osobito u prostorijama WWTE-a, kako bi provjerila informacije da su španjolski prerađivači i proizvođači sirovog duhana prekršili članak 81. UEZ-a.
- 10 Komisija je 11. prosinca 2003. donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama koju je uputila na 20 poduzetnika odnosno udruženja, uključujući SCTC i SCC.
- 11 Komisija je 20. listopada 2004. donijela spornu odluku koja se, između ostaloga, odnosi na horizontalni kartel koji su na španjolskom tržištu sirovog duhana sklopili i provodili prerađivači i Deltafina.
- 12 Prema utvrđenju Komisije, cilj kartela bio je dogovor, svake godine u razdoblju od 1996. do 2001. godine, o prosječnim cijenama dostave za svaku sortu i klasu sirovog duhana te podjela količina svake sorte sirovog duhana koje je svaki prerađivač mogao kupovati od proizvođača. U razdoblju od 1999. do 2001. godine prerađivači i Deltafina također su dogovarali cjenovne raspone po klasi kvalitete za svaku sortu sirovog duhana, kao i prosječne najniže cijene po proizvođaču i grupi proizvođača.

- 13 U spornoj je odluci Komisija smatrala da taj kartel predstavlja jedinstvenu i trajnu povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a, odgovornost za kartel pripisala je, između ostalih, Deltafini i prerađivačima, naložila je tim poduzetnicima da odmah okončaju povredu i suzdrže se od svih ograničavajućih djelovanja s istim ili sličnim ciljem ili učinkom, te izrekla kazne, i to u iznosu od 108 000 eura poduzetniku Taes, 1 822 500 eura poduzetniku WWTE, 2 592 000 eura poduzetniku Agroexpansión i 11 880 000 eura poduzetniku Deltafina.
- 14 Sporna odluka također predviđa solidarnu i pojedinačnu odgovornost triju matičnih društava WWTE-a za plaćanje kazne izrečene WWTE-u, kao i poduzetnika Dimon Inc. za plaćanje kazne izrečene Agroexpansiónu. S druge strane, Intabex nije smatran odgovornim za kaznu izrečenu Agroexpansiónu, a Universal i Universal Leaf nisu smatrani solidarno i pojedinačno odgovornima za kazne izrečene Taesu i Deltafini.
- 15 U odnosu na osobe kojima je sporna odluka bila upućena, Komisija je u uvodnim izjavama 375. i 376. sporne odluke navela:
- „(375) U ovom predmetu, tri od četiri španjolska prerađivača sirovog duhana su pod kontrolom (na razini od 100 % odnosno 90 %) američkih multinacionalnih društava. Ima još činjenica koje potvrđuju pretpostavku da se postupanje Agroexpansióna i WWTE-a može pripisati njihovim odgovarajućim matičnim društvima. U ovim slučajevima, dva poduzetnika - matično društvo i društvo kćer - valja smatrati solidarno i pojedinačno odgovornima za povrede utvrđene ovom odlukom.
- (376) [S druge strane], nakon donošenja obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama i usmene rasprave sa strankama, postalo je očito da dokazi u ovom spisu ne podržavaju sličan zaključak u odnosu na udjele poduzetnika Universal [...] i Universal Leaf [Tobacco Co. Inc.] u Taesu i Deltafini. U biti, osim povezanosti matičnih društava i društava kćeri u smislu kapitala, u spisu nema naznaka bilo kakve suštinske uključenosti poduzetnika Universal [...] i Universal Leaf u činjenicama koje su razmatrane u ovoj odluci. Stoga ne bi bilo primjereno uputiti im odluku u ovom predmetu. Isti bi zaključak tim više vrijedio za Intabex [...] s obzirom na to da je njegov stopostotni udjel u Agroexpansiónu bio isključivo financijski.” [neslužbeni prijevod]
- 16 U odnosu na, konkretno, WWTE, Komisija je razlučila dva razdoblja u svjetlu okolnosti iznesenih u točkama 5. i 6. ove presude. Prvo je razdoblje od 1995. godine do uključivo 4. svibnja 1998. (u daljnjem tekstu: prvo razdoblje), a drugo je razdoblje od 5. svibnja 1998. do datuma donošenja sporne odluke (u daljnjem tekstu: drugo razdoblje).
- 17 U odnosu na prvo razdoblje, Komisija je u uvodnim izjavama 391. i 392. sporne odluke, na temelju niza elemenata navedenih, između ostaloga, u uvodnim izjavama 388. do 390. te odluke, zaključila da je WWTE pod zajedničkom kontrolom SCC-a, kroz SCTC i TCLT, i predsjednika WWTE-a s njegovom obitelji, da SCC i/ili njegova društva kćeri izvršavaju odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a, te da je SCC uspostavio određene mehanizme koji su mu, promatrani zajedno, omogućili praćenje aktivnosti WWTE-a, a time i ostvarivanje djelotvorne kontrole nad njegovom komercijalnom politikom.

- 18 U odnosu na drugo razdoblje, Komisija je u uvodnim izjavama 397. i 400. sporne odluke, na temelju niza elemenata navedenih, između ostaloga, u uvodnim izjavama 393. do 398. te odluke, zaključila da, bilo izravno ili kroz SCTC i TCLT, SCC ima isključivu kontrolu nad WWTE-om, da argumenti koje je SCC iznio u svojem odgovoru na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama ne podržavaju drukčiji zaključak s tim u vezi, zatim da SCC i/ili njegova društva kćeri SCTC i TCLT izvršavaju odlučujući utjecaj nad komercijalnom politikom WWTE-a, te da ih, prema tome, valja smatrati solidarno odgovornima za predmetna protutržišna postupanja.

II - Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 19 Zahtjevom podnesenim tajništvu Općeg suda 21. siječnja 2005., AOI, SCTC i TCLT podnijeli su tužbu za poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se odnosi na njih.
- 20 U prilog svojoj tužbi AOI, SCTC i TCLT istaknuli su dva tužbena razloga. U prvom tužbenom razlogu naveli su povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a i članka 23. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [81. UEZ-a] i [82. UEZ-a] (SL 2003, L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.), te, podredno, nedostatno obrazloženje sporne odluke. U svojem drugom tužbenom razlogu tužitelji su naveli povredu načela jednakog postupanja.
- 21 Odlučivši zajedno ispitati ova dva tužbena razloga, Opći sud najprije je odbio kao neosnovan drugi dio prvog razloga o nedostatnom obrazloženju sporne odluke.
- 22 Nadalje, Opći sud odbio je drugi tužbeni razlog o povredi načela jednakog postupanja, smatrajući da je Komisija primijenila ista načela na sva predmetna matična društva kako bi utvrdila hoće li im pripisati odgovornost za povredu koju su počinila njihova društva kćeri. Konkretno, Opći sud smatrao je da iz sporne odluke nije očito da je s time u vezi Komisija različito tretirala situaciju SCC-a i SCTC-a s jedne strane od situacije poduzetnika Universal, Universal Leaf odnosno Intabex s druge strane.
- 23 Ta se ocjena temeljila, između ostaloga, na sljedećim razmatranjima u točkama 155. do 157. pobijane presude:

„155 [...] kako je to poseban slučaj u kojemu matično društvo ima 100 % udjela u društvu kćeri koje je prekršilo pravila o tržišnom natjecanju Zajednice, Komisija se opreza radi nije oslanjala isključivo na pretpostavku potvrđenu sudskom praksom [...] kako bi dokazala da je matično društvo zapravo izvršavalo odlučujući utjecaj nad komercijalnom politikom društva kćeri, nego je uzela u obzir i druge činjenice koje upućuju na to da je taj utjecaj stvarno izvršen. Međutim, postupajući na taj način Komisija je [...] samo povisila standard dokazivanja koji je potreban ne bi li se utvrdilo da je uvjet vezan uz stvarno izvršavanje odlučujućeg utjecaja uistinu ispunjen.

156 [...] ako Komisija, u predmetu vezanom uz povredu koja uključuje više različitih poduzetnika, u okvirima utvrđenima sudskom praksom usvoji određenu metodu utvrđivanja je li prikladno odgovornost pripisati i društvima kćerima koja su ustvari počinila povredu i njihovim matičnim društvima, ona se tada u tu svrhu, osim u posebnim okolnostima, mora oslanjati na iste kriterije za sve poduzetnike.

157 Komisiju obvezuje načelo jednakog postupanja koje, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nalaže da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano [...]” [neslužbeni prijevod]

- 24 U vezi s prvim dijelom prvog tužbenog razloga Opći sud smatrao je, u točki 194. pobijane presude koja se odnosi na prvo razdoblje i u njezinoj točki 217. koja se odnosi na drugo razdoblje, da je Komisija uz dostatan pravni standard utvrdila da su SCC i SCTC stvarno izvršavali odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a.
- 25 U točkama 195. do 197., te u točkama 218. i 219. pobijane presude, u odnosu na prvo i drugo razdoblje, Opći sud je, pak, smatrao da nijedna podloga na koju se Komisija oslanjala u spornoj odluci ne podržava zaključak da je TCLT izvršavao odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a te, slijedom toga, da Komisija nije bila u pravu kad je TCLT-u pripisala nezakonito postupanje odnosno smatrala ga solidarno i pojedinačno odgovornim za plaćanje kazne.
- 26 Opći sud osobito je smatrao, u točki 218. pobijane presude, da se Komisija ne može pozivati na samu činjenicu da TCLT drži praktički čitav kapital WWTE-a, s obzirom na to da bi tada TCLT bio diskriminiran u odnosu na poduzetnike Intabex, Universal i Universal Leaf.
- 27 Naposljetku, u točkama 220. do 229. pobijane presude Opći sud odbio je argumente koje su tužitelji iznijeli ne bi li dokazali da je WWTE na tržištu postupao neovisno tijekom razdoblja trajanja povrede. Zbog navedenih razloga Opći sud poništio je spornu odluku u dijelu u kojem se odnosi na TCLT, dok je u preostalom dijelu tužba odbijena.

III - Postupak pred Sudom i žalbeni zahtjevi stranaka

- 28 Rješenjem predsjednika Suda od 14. rujna 2011. predmeti C-628/10 P i C-14/11 P spojeni su za potrebe pisanog i usmenog postupka kao i za potrebe presude.
- 29 Svojom žalbom AOI i SCTC od Suda zahtijevaju:
- da ukine pobijanu presudu te poništi spornu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njih;
 - da s time u skladu smanji novčanu kaznu koja im je izrečena spornom odlukom; i
 - da naloži Komisiji snošenje troškova oba postupka.
- 30 U svojem odgovoru na žalbu Komisija od Suda zahtijeva da odbije žalbu i žaliteljima naloži snošenje troškova kako prvostupanjskog tako i žalbenog postupka.
- 31 Svojom žalbom Komisija od Suda zahtijeva:
- da pobijanu presudu ukine u dijelu u kojem je poništila spornu odluku u odnosu na TCLT;

- da odbije tužbu koju je TCLT podnio Općem sudu, i
- da naloži TCLT-u snošenje troškova oba postupka.

32 U svojem odgovoru na žalbu Komisije, AOI, SCTC i TCLT od Suda zahtijevaju da odbije žalbu i naloži Komisiji snošenje troškova oba postupka.

IV – O žalbama

33 Valja najprije razmotriti žalbu Komisije.

A – O žalbi Komisije

34 U prilog svojoj žalbi Komisija ističe četiri razloga. Prvi i četvrti razlog temelje se na tvrdnji o pogrešnoj primjeni načela jednakog postupanja. U drugom žalbenom razlogu Komisija tvrdi da postoji greška u utvrđivanju pravnog kriterija odgovornosti matičnih društava. Treći razlog odnosi se na tvrdnju da je Opći sud prekršio pravo Komisije na kontradiktorni postupak te da je pogrešno tumačio obvezu obrazlaganja.

35 Prvi i drugi žalbeni razlog valja razmotriti zajedno.

1. Prvi i drugi žalbeni razlog

a) Argumentacija stranaka

36 U svojem prvom žalbenom razlogu Komisija tvrdi, prvo, da je Opći sud zanemario činjenicu da se načelo jednakog postupanja mora pomiriti s poštovanjem načela zakonitosti, što pretpostavlja da se nitko ne može u svoju korist pozvati na nezakonitost počinjenu u korist trećega. Slijedom toga, ako je poduzetnik prekršio članak 81. UEZ-a, ne može izbjeći novčanu kaznu zato što drugi poduzetnici u sličnim situacijama nisu bili novčano kažnjeni.

37 Drugo, Komisija navodi da je Općem sudu iznijela ove argumente i da smatra da pobijana presuda, s obzirom na to da u njoj nisu navedeni, nije u dostatnoj mjeri obrazložena.

38 Treće, Komisija tvrdi da se za TCLT, kao matično društvo koje drži praktički čitav kapital WWTE-a, može pretpostaviti da je izvršavao odlučujući utjecaj nad tim poduzetnikom, te da Opći sud nije utvrdio da je TCLT oborio, ili barem pokušao oboriti, tu pretpostavku.

39 Četvrto, Komisija smatra da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kad je smatrao da TCLT može izbjeći svu odgovornost s obzirom na činjenicu da drugi poduzetnici u navodno sličnim situacijama nisu smatrani odgovornima. Komisija osobito smatra da uvodna izjava 384. sporne odluke, na koju se pozvao Opći sud, znači da primjena načela jednakog postupanja podrazumijeva da se poduzetnici nalaze u sličnoj situaciji, a to u ovom predmetu nije slučaj.

40 U svojem drugom žalbenom razlogu Komisija tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kad je smatrao da je, opredijelivši se za to da u pogledu nekih

poduzetnika odluku o tome jesu li oni stvarno izvršavali odlučujući utjecaj temelji na „dvostrukoj osnovi” umjesto isključivo na pretpostavci potvrđenoj u sudskoj praksi, tim opredjeljenjem obvezao Komisiju u odnosu na sve one kojima je sporna odluka upućena. Jedini primjenjivi kriterij je kriterij utvrđen sudskom praksom, a Komisija ne može ni povisiti standard dokazivanja koji se zahtijeva u ovoj stvari ni takvim pristupom obvezati Opći sud u njegovoj pravnoj analizi.

- 41 U skladu s time, ako je ispunjen pravni kriterij koji je utvrđen sudskom praksom, nebitno je, prema navodima Komisije, je li ona pružila dodatne indicije kako bi, opreza radi, osnažila svoj zaključak, jer te se indicije ni u kojem slučaju ne preoblikuju u obvezujući pravni kriterij za ocjenu stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja matičnog društva nad postupanjem njegovog društva kćeri.

b) Ocjena Suda

- 42 Valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, pojam poduzetnika obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegova financiranja. Valja smatrati da taj pojam označava gospodarsku jedinicu čak i ako se, s pravnog stajališta, ta jedinica sastoji od više fizičkih ili pravnih osoba. Ako takvo gospodarsko tijelo povrijedi pravila o tržišnom natjecanju, na toj je jedinici da, prema načelu osobne odgovornosti, snosi odgovornost za tu povredu (presuda od 20. siječnja 2011., General Química i dr./Komisija, C-90/09 P, Zb., str. I-1., t. 34. do 36. i gore navedena sudska praksa, kao i presuda od 29. rujna 2011., Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, Zb., str. I-8947., t. 53.).
- 43 Konkretno, postupanje društva kćeri može se pripisati matičnom društvu posebno ako to društvo kći, iako ima zasebnu pravnu osobnost, ne odlučuje neovisno o svojem vlastitom postupanju na tržištu, nego u bitnome provodi upute koje mu daje matično društvo, osobito u odnosu na gospodarske, organizacijske i pravne veze između ta dva pravna subjekta (presuda od 10. rujna 2009., Akzo Nobel i dr./Komisija, C-97/08 P, Zb., str. I-8237., t. 58; gore navedena presuda Elf Aquitaine/Komisija, t. 54., kao i presuda od 29. rujna 2011., Arkema/Komisija, C-520/09 P, Zb., str. I-8901., t. 38.).
- 44 U takvoj situaciji, s obzirom na to da matično društvo i njegovo društvo kći čine jedinstvenu gospodarsku jedinicu te, prema tome, čine jedinstvenog poduzetnika u smislu članka 81. UEZ-a, Komisija može matičnom društvu uputiti odluku o izricanju kazne, a da ne mora utvrditi njegovu osobnu uključenost u povredu (vidjeti gore navedene presude Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 59; General Química i dr./Komisija, t. 38. i Elf Aquitaine/Komisija, t. 55.).
- 45 Kako bi utvrdila je li društvo kći neovisno u određivanju svojeg postupanja na tržištu, Komisija je općenito obvezna razmotriti gospodarske, organizacijske i pravne veze koje to društvo kćer povezuju s matičnim društvom, a koje se mogu razlikovati od slučaja do slučaja te, prema tome, ne mogu biti sročene u obliku cjelovitog popisa (vidjeti u tom smislu gore navedene presude Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 73. i 74. i Elf Aquitaine/Komisija, t. 58.).
- 46 Sud je pojasnio da, u posebnom slučaju u kojem matično društvo ima 100 % udjela u društvu kćeri koje je prekršilo pravila o tržišnom natjecanju Unije, matično društvo ima mogućnost izvršavati odlučujući utjecaj nad postupanjem svojeg društva kćeri, te

da postoji oboriva pretpostavka da matično društvo stvarno izvršava takav utjecaj (presuda od 29. ožujka 2011., ArcelorMittal Luxembourg/Komisija i Komisija/ArcelorMittal Luxembourg i dr., C- 201/09 P i C 216/09 P, Zb., str. I-2239., t. 97., kao i gore navedena presuda Elf Aquitaine/Komisija, t. 56.).

- 47 U takvim je okolnostima dostatno da Komisija dokaže da matično društvo u cijelosti drži kapital društva kćeri kako bi se moglo pretpostaviti da matično društvo izvršava odlučujući utjecaj nad komercijalnom politikom tog društva kćeri. Komisija tada može matično društvo smatrati solidarno i pojedinačno odgovornim za plaćanje kazne koja je izrečena njegovom društvu kćeri, osim ako matično društvo, na kojem je teret obaranja te pretpostavke, iznese dostatne dokaze da njegovo društvo kći na tržištu postupa neovisno (gore navedene presude Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 61., Elf Aquitaine/Komisija, t. 57. i Arkema/Komisija, t. 41.).
- 48 Prvo, valja naglasiti da je pretpostavka utvrđena sudskom praksom navedenom u točkama 46. i 47. ove presude oboriva.
- 49 Nadalje, iz te sudske prakse ne proizlazi da je Komisija obvezna oslanjati se isključivo na tu pretpostavku. Ništa ne sprečava Komisiju da drugim dokazima ili kombinacijom takvih dokaza utvrdi da matično društvo stvarno izvršava odlučujući utjecaj nad svojim društvom kćeri.
- 50 U ovom predmetu, kako je utvrdio Opći sud u točkama 134. do 147. pobijane presude, iz sporne odluke proizlazi, a Komisija je u prvostupanjskom postupku potvrdila, da je Komisija s ciljem ocjene jesu li matična društva stvarno izvršavala odlučujući utjecaj nad društvima kćerima odlučila smatrati matična društva odgovornima samo u dijelu u kojem dokazi podržavaju pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja matičnih društava, koji proizlazi iz kontrole koju matična društva imaju nad čitavim temeljnim kapitalom društava kćeri („dvostruka osnova”), te se tako odrekla isključive primjene pretpostavke odlučujućeg utjecaja.
- 51 Nadalje, poznato je da je razlog za taj pristup bila činjenica da je Komisija prilikom donošenja sporne odluke sumnjala, u svjetlu sudske prakse u to vrijeme, može li sama kontrola matičnog društva nad čitavim temeljnim kapitalom njegovog društva kćeri biti razlog za primjenu pretpostavke, čak i ako ona nije oborena, te je li pri tome kontrola dostatan dokaz stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja matičnog društva nad njegovim društvom kćeri.
- 52 Slijedom toga, prvo, Komisija se s ciljem utvrđivanja odgovornosti matičnih društava s pravom opredijelila da kao pravnu osnovu ocjene postoji li takav odlučujući utjecaj, u svjetlu onoga što je rečeno u točki 49. ove presude, primijeni jednu od metoda koje su joj na raspolaganju.
- 53 Drugo, u točki 155. pobijane presude Opći sud ispravno je utvrdio da je Komisija, opredijelivši se za tu metodu, u odnosu na ocjenu može li se odgovornost za predmetni kartel pripisati matičnim društvima, sebi nametnula standard dokazivanja stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja koji je otegotniji od standarda koji bi se u pravilu smatrao dostatnim, u svjetlu sudske prakse navedene u točkama 46. i 47. ove presude.

- 54 Međutim, u točkama 195. do 197., te 218. i 219. pobijane presude Opći sud utvrdio je da nijedan od dokaza u spornoj odluci ne može potvrditi pretpostavku da je TCLT stvarno izvršavao odlučujući utjecaj nad WWTE-om, te da je nedostatak takvih dokaza naveo Komisiju da u skladu s odabranom metodom ne pripiše odgovornost matičnim društvima Intabex, Universal i Universal Leaf.
- 55 Na temelju tih utvrđenja Opći sud presudio je da Komisija ne može smatrati TCLT solidarno i pojedinačno odgovornim za plaćanje predmetne kazne, a da ga ne diskriminira u odnosu na Intabex, te u odnosu na Universal i Universal Leaf.
- 56 Valja navesti da Komisija u svojoj žalbi ne dovodi u pitanje ta utvrđenja. Slijedom toga, Komisija ne osporava činjenicu da je odabranu metodu, tj. metodu „dvostruke osnove”, primijenila na sva matična društva čija su društva kćeri sudjelovala u predmetnom kartelu, s iznimkom TCLT-a u odnosu na kojega u spornoj odluci nisu ispunjeni kriteriji na kojima se metoda temelji. Iz toga proizlazi da je Komisija tom poduzetniku pripisala odgovornost isključivo na temelju dotične pretpostavke.
- 57 Međutim, u točkama 156. i 157. pobijane presude Opći sud smatrao je da načelo jednakog postupanja nalaže Komisiji da se, osim u posebnim okolnostima, za sva matična društva oslanja na iste kriterije ako, radi utvrđivanja treba li odgovornost pripisati matičnim društvima čija su društva kćeri sudjelovala u istom kartelu, usvoji metodu kao što je ona u ovom predmetu.
- 58 U tom smislu, prema ustaljenoj sudskoj praksi, prilikom određivanja iznosa izrečenih novčanih kazni primjena različitih metoda izračuna ne smije dovesti do diskriminacije između poduzetnika koji su sudjelovali u sporazumu ili usklađenom djelovanju protivnom članku 81. stavku 1. UEZ-a (vidjeti u tom smislu presude od 16. studenoga 2000., Weig/Komisija, C-280/98 P, Zb., str. I-9757., t. 63. do 68. i Sarrió/Komisija, C-291/98 P, Zb., str. I-9991., t. 97. do 100.).
- 59 Budući da pripisivanje odgovornosti matičnom društvu za povredu koju je počinilo društvo kći, može, s obzirom na metodu izračuna koju je usvojila Komisija, imati znatan učinak na iznos novčane kazne koja se solidarno i pojedinačno može izreći tim društvima, Opći sud u točki 156. pobijane presude s pravom je smatrao da se jednaka logika primjenjuje i kad Komisija, u odnosu na jedan kartel i u okvirima utvrđenima sudskom praksom, za utvrđivanje odgovornosti predmetnih matičnih društava za povredu društava kćeri usvaja posebnu metodu.
- 60 Što se tiče posebnosti ovoga predmeta, valja pojasniti da se, suprotno navodima Komisije, ocjena Općeg suda temelji ne na sličnosti činjenične situacije TCLT-a s jedne strane i poduzetnika Intabex, Universal i Universal Leaf s druge, nego na usporedivosti situacija tih društava kako u svjetlu standarda dokazivanja koje je Komisija smatrala potrebnima da u predmetnom kartelu utvrdi da su matična društva stvarno izvršavala odlučujući utjecaj nad svojim društvima kćerima, tako i u svjetlu dokaza u spornoj odluci.
- 61 Iz toga proizlazi da je Opći sud ispravno utvrdio da postoji nejednako postupanje, zbog čega je djelomično poništio spornu odluku.

- 62 To utvrđenje, suprotno navodima Komisije, nije upitno sa stajališta uvjeta koje nalaže načelo zakonitosti.
- 63 Razlog tomu je, kako je primijetila nezavisna odvjetnica u točki 64. svojeg mišljenja, to što Komisija, s obzirom na to da je usvojila metodu koja je u skladu s praksom Suda u odnosu na odlučujući utjecaj, nije mogla postupiti nezakonito pa, prema tome, načelo zakonitosti nije moglo u ovom predmetu osloboditi Komisiju obveze poštovanje načela jednakog postupanja.
- 64 Naposljetku, u odnosu na navodni nedostatak obrazloženja u pobijanoj presudi, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj praksi Suda, obveza obrazlaganja svojih presuda koju Opći sud ima prema članku 36. i članku 53. stavku 1. Statuta Suda Europske unije ne nalaže mu da pruži obrazloženje kojim bi se, iscrpno i pojedinačno, osvrnuo na sve tvrdnje koje su iznijele stranke u sporu. Obrazloženje Općeg suda, dakle, može biti implicitno pod uvjetom da se njime zainteresiranim osobama omogućuje da saznaju razloge na kojima se temelji pobijana presuda, a Sudu da raspolaže dostatnim elementima za izvršavanje svojeg nadzora u okviru žalbe. (presuda od 16. prosinca 2010., *AceaElectrabel Produzione/Komisija*, C-480/09 P, Zb., str. I-13355., t. 77. i navedena sudska praksa).
- 65 U ovom predmetu, prvo, iz točke 113. pobijane presude proizlazi da je Opći sud naveo argumente koje je Komisija iznijela u prvom stupnju. Drugo, iz točaka 156. i 157., te 218. i 219. te presude slijedi da je Opći sud implicitno odbio te argumente. On je dakle smatrao da Komisija, s obzirom na to da je usvojila metodu koja je u skladu sa sudskom praksom u odnosu na odlučujući utjecaj, nije mogla postupiti nezakonito pa, prema tome, načelo zakonitosti nije moglo u ovom predmetu osloboditi Komisiju obveze poštovanja načela jednakog postupanja.
- 66 Nadalje, budući da te točke pobijane presude omogućuju zainteresiranim osobama da saznaju razloge na kojima se ona temelji, a Sudu da raspolaže dostatnim elementima za izvršavanje svojeg nadzora u okviru ove žalbe, ta presuda, protivno navodima Komisije, nikako nije nedostatno obrazložena.
- 67 U tim okolnostima valja odbiti prvi i drugi razlog koji je Komisija istaknula u prilog svojoj žalbi.
2. Treći žalbeni razlog Komisije: povreda prava na kontradiktorni postupak i pogrešno tumačenje obveze obrazlaganja
- a) Argumentacija stranaka
- 68 Komisija ističe da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kad je u točki 196. pobijane presude smatrao da Komisija nije ovlaštena oslanjati se na činjenične razlike između situacije TCLT-a s jedne strane i poduzetnika Intabex i Universal s druge, s obzirom na to da oni nisu navedeni u spornoj odluci. Komisija smatra da je te razlike objasnila u obrani koju je iznijela Općem sudu.
- 69 Stajalište Komisije je da obveza obrazlaganja ne nalaže navođenje razloga za to što predmetni akt nije upućen određenim trećim osobama, te stoga smatra da u spornoj odluci nije bila obvezna objasniti zašto je odlučila ne uputiti je poduzetnicima Intabex

i Universal niti u toj odluci opravdati zašto je postupanje prema tim poduzetnicima navodno različito.

70 Komisija navodi da TCLT nije isticao povredu načela jednakog postupanja tijekom upravnog postupka, niti je tijekom postupka tvrdio da je njegov interes u WWTE-u isključivo financijski. Zbog toga argument o navodnoj diskriminaciji nije ni mogla oboriti prije, nego prvi put tek u svojem odgovoru na tužbu pred Općim sudom.

71 U tim okolnostima pristup koji je zauzeo Opći sud Komisiju je spriječio da se obrani od navoda o diskriminaciji. Međutim, Komisija smatra da kad se neki argument prvi puta iznosi pred Općim sudom, ona ima pravo oslanjati se na svaki element koji smatra nužnim za svoju obranu. Osobito, prema sudskoj praksi, Komisija nije obvezna u svojim odlukama izložiti sve argumente na koje bi se potom mogla pozvati pri osporavanju razloga nezakornosti istaknutih protiv njenih akata.

b) Ocjena Suda

72 Valja podsjetiti da obrazloženje nekog akta koje zahtijeva članak 296. UFEU-a mora odgovarati njegovoj prirodi i da mora na jasan i nedvosmislen način odražavati zaključke institucije koja je donijela akt, kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo upoznavanje s razlozima poduzimanja mjere, kao i nadležnom sudu izvršavanje njegove nadzorne ovlasti (gore navedena presuda Elf Aquitaine/Komisija, t. 147.).

73 U okviru pojedinačnih odluka, iz ustaljene prakse Suda proizlazi da obveza obrazlaganja pojedinačne odluke ima za cilj, osim omogućavanja sudskog nadzora, pružiti zainteresiranoj osobi dovoljno podataka da zaključi sadržava li odluka nedostatke zbog kojih je se može osporavati (gore navedena presuda Elf Aquitaine/Komisija, t. 148.).

74 Prema tome, obrazloženje mora zainteresiranoj osobi, načelno, biti priopćeno u isto vrijeme kao i odluka koja je tereti. Nepostojanje obrazloženja ne može biti otklonjeno činjenicom da zainteresirana osoba razloge odluke saznaje tijekom postupka pred tijelima Unije (gore navedena presuda Elf Aquitaine/Komisija, t. 149. i navedena sudska praksa).

75 Osobito, kad se odluka o primjeni pravila o tržišnom natjecanju Unije tiče više adresata i odnosi na pripisivanje odgovornosti za povredu, ona mora sadržavati dostatno obrazloženje u pogledu svakog od njezinih adresata, osobito onih koji, u skladu s tom odlukom, moraju snositi odgovornost za tu povredu. U skladu s tim, u odnosu na matično društvo koje se smatra odgovornim za nezakonito postupanje svojeg društva kćeri, takva odluka načelno mora sadržavati obrazloženje kojim se može opravdati pripisivanje odgovornosti za tu povredu matičnom društvu.

76 U ovom predmetu valja imati na umu da je Opći sud utvrdio: (i) da je Komisija odlučila, kao što proizlazi iz sporne odluke, da će odgovornost pripisati svakom od predmetnih matičnih društava samo ako ima dostatne dokaze koji u svakom pojedinom slučaju podržavaju pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja koji proizlazi iz vlasništva nad čitavim temeljnim kapitalom njihovih društava kćeri, (ii) da u odnosu na TCLT ta odluka ne spominje nikakve dokaze koji potvrđuju tu

pretpostavku, te (iii) da je nepostojanje takvih dokaza navelo Komisiju da ne pripiše odgovornost matičnim društvima Intabex, Universal i Universal Leaf.

- 77 U skladu s time, presudivši u točki 196. pobijane presude da se činjenica na koju se Komisija prvi puta oslanjala u svojem odgovoru na tužbu pred Općim sudom ne može uzeti u obzir, Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava.
- 78 Štoviše, takvom primjenom odgovarajuće sudske prakse Opći sud nije Komisiji nametnuo obvezu obrazlaganja činjenice da sporna odluka nije bila upućena određenim trećim osobama, odnosno navođenja svakog mjerodavnog argumenta na koji se bilo moguće pozvati. Opći sud je u biti samo utvrdio, u točki 195. pobijane presude, da je obrazloženje sporne odluke neodgovarajuće u svjetlu kriterija koje si je Komisija sama nametnula i, u točki 196. te presude, da Komisija to ne može ispraviti u postupku pred tim sudom.
- 79 U skladu s time, Opći sud ispravno je presudio da prava obrane koja ima Komisija ne obuhvaćaju i mogućnost da ona brani zakonitost sporne odluke u odnosu na navode o diskriminaciji na način da, u cilju utvrđivanja odgovornosti matičnog društva, tijekom postupka iznese dokaze nisu spomenuti u toj odluci.
- 80 Iz toga proizlazi da treći razlog koji je Komisija istaknula u prilog svojoj žalbi valja odbiti.

3. Četvrti žalbeni razlog Komisije: pogrešna primjena načela jednakog postupanja

a) Argumentacija stranaka

- 81 Komisija, protivno stajalištu Općeg suda, smatra da činjenične situacije poduzetnika Universal i Intabex s jedne strane, te TCLT-a s druge, nisu istovjetne, tako da nije bilo moguće utvrditi povredu načela jednakog postupanja.
- 82 Prvo, Komisija ističe da TCLT, za razliku od Intabexa, nije bio samo financijski posrednik, već glavni klijent WWTE-a. Ta je činjenica opravdala primjenu pretpostavke stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja, kao i utvrđenje da TCLT nije oborio tu pretpostavku.
- 83 Drugo, Komisija tvrdi da razlozi koji su Opći Sud naveli na zaključak da je Universal u istoj situaciji kao i TCLT nisu navedeni u pobijanoj presudi. Budući da Opći sud nije odgovorio na pojašnjenja Komisije o razlikovanju situacije TCLT-a od one Universal-a, pobijana presuda nije nedostavno obrazložena.

b) Ocjena Suda

- 84 Iz članka 256. UFEU-a i članka 58. Statuta Suda proizlazi da je Opći sud jedini nadležan, s jedne strane, utvrditi činjenice, osim u slučaju kada materijalne netočnosti njegovih utvrđenja proizlaze iz elemenata spisa koji su mu podneseni i, s druge strane, ocijeniti te činjenice. Međutim, kada Opći sud utvrdi ili ocijeni činjenice, Sud je nadležan, na temelju članka 256. UFEU-a, za kontrolu pravne kvalifikacije tih činjenica i pravnih posljedica koje je iz njih izveo Opći sud (presude od 6. travnja

2006., General Motors/Komisija, C-551/03 P, Zb., str. I-3173., t. 51. i od 29. ožujka 2011., ThyssenKrupp Nirosta/Komisija, C-352/09 P, Zb., str. I-2359., t. 179.).

- 85 Sud je također naveo da ocjena činjenica ne predstavlja, osim u slučaju iskrivljavanja dokaza podnesenih Općem sudu, pravno pitanje koje je, kao takvo, podložno nadzoru Suda (presuda od 18. svibnja 2006., Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, C-397/03 P, Zb., str. I-4429., t. 85., kao i gore navedena presuda ThyssenKrupp Nirosta/Komisija, t.180.).
- 86 Stoga u predmetnom slučaju valja utvrditi da Komisija, svojom argumentacijom o tome da činjenična stanja Universalala i Intabexa s jedne strane i TCLT-a s druge nisu jednaka, od Suda zahtijeva provjeru ocjene Općeg suda.
- 87 Nadalje, kako je navedeno u točki 60. ove presude, ocjena Općeg suda temelji se ne na usporedbi činjeničnog stanja tih poduzetnika, nego na usporedivosti njihovih situacija u svjetlu standarda dokazivanja koje je Komisija smatrala potrebnima i u svjetlu dokaza navedenih u spornoj odluci.
- 88 Osim toga, kao što je nezavisna odvjetnica primijetila u točki 134. svojeg mišljenja, žalbeni razlog koji se temelji na navodnom nepostojanju dostatnog obrazloženja u vezi s usporedivošću situacija TCLT-a i Universalala bespredmetan je budući da pobijana presuda uz dostatan pravni standard navodi razloge koji su Opći sud naveli na zaključak da su TCLT i Intabex u sličnoj situaciji. U dijelu u kojem je Opći sud presudio da je Komisija bez ikakvog opravdanja nejednako postupala prema TCLT-u i Intabexu, Opći sud prethodno je uz dostatan pravni standard utvrdio postojanje utvrđenog nejednakog postupanja.
- 89 U tim okolnostima, četvrti razlog koji je Komisija istaknula u prilog svojoj žalbi ne može biti prihvaćen te, stoga, žalbu Komisije valja odbiti u cijelosti.

B - O žalbi poduzetnika AOI i SCTC

- 90 U prilog svojoj žalbi AOI i SCTC ističu tri razloga, navodeći povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a i članka 23. stavka 2. Uredbe br. 1/2003, povredu članka 48. stavka 2. Poslovnika Općeg suda i prava obrane, te povredu članka 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) u kojem se utvrđuje načelo jednakog postupanja. U slučaju poništenja odluke AOI i SCTC traže smanjenje kazne koja im je izrečena.
1. Prvi žalbeni razlog: povreda članka 81. stavka 1. UEZ-a i članka 23. stavka 2. Uredbe br. 1/2003
- 91 Prvi žalbeni razlog sadrži dva dijela koji se temelje, prvo, na tvrdnji da matična društva WWTE-a nisu bila u mogućnosti tijekom prvog razdoblja, tj. prije 5. svibnja 1998., izvršavati odlučujući utjecaj nad svojim društvom kćeri i, drugo, na tvrdnji da pobijana presuda lišava poduzetnike AOI i SCTC nekih njihovih temeljnih prava.
- a) Prvi dio prvog žalbenog razloga: nepostojanje odlučujućeg utjecaja SCC-a i SCTC-a nad WWTE-om

i) Argumentacija stranaka

- 92 Prvo, AOI i SCTC prigovaraju Općem sudu da je pogriješio kad je ocijenio da su oni tijekom prvog razdoblja bili u mogućnosti izvršavati odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a. Tijekom toga razdoblja SCC je kroz TCLT u vlasništvu imao samo 66 % temeljnog kapitala WWTE-a. Međutim, odluke opće skupštine WWTE-a mogle su se donositi samo s većinom od 75 % temeljnog kapitala.
- 93 AOI i SCTC smatraju da je pojam „odlučujućeg utjecaja”, ako je za potrebe Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 24, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 5., str. 73. - 94.) to negativan pojam koji se, dakle, očituje kada dioničar ima ovlast blokade djelovanja, neprimjeren za utvrđivanje odgovornosti prema članku 81. stavku 1. UEZ-a koji implicira da odgovornost može biti pripisana samo kao posljedica pozitivnih djelovanja matičnog društva prema svojim društvima kćerima.
- 94 Nadalje, prema tvrdnjama AOI-ja i SCTC-a, ako su oni stvarno izvršavali odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a, Opći sud pogriješio je kad je naveo da to nužno znači da su oni imali mogućnost izvršavati takav utjecaj. U stvari, ta dva kriterija, mogućnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja s jedne strane i njegovo stvarno izvršavanje s druge strane, neovisni su jedan o drugome.
- 95 AOI i SCTC naglašavaju da dokazi koje je Komisija pružila dokazuju ne da je SCC davao upute WWTE-u, nego samo da je SCC bio upoznat s predmetnim postupanjima. Međutim, sam ovaj podatak nije dokaz da je SCC izvršavao ili je imao mogućnost izvršavati odlučujući utjecaj nad postupanjem WWTE-a.
- 96 AOI i SCTC, u nedostatku utvrđenja solidarne i pojedinačne odgovornosti TCLT-a, smatraju da neizravna i negativna kontrola koju je SCC izvršavao nad WWTE-om, nije dovoljan razlog da se SCC-u pripiše odgovornost za postupanje WWTE-a.
- 97 Drugo, AOI i SCTC ističu da je Opći sud pogrešno primijenio pojam jedinstvenog poduzetnika. Prema njihovom mišljenju, ako gospodarske, organizacijske i pravne veze od WWTE-a, SCC-a i manjinskog dioničara čine jednu jedinicu, jedinstveni bi poduzetnik trebao uključivati sve te stranke. Budući da SCC tijekom prvog razdoblja nije imao mogućnost sam izvršavati odlučujući utjecaj nad WWTE-om, samo WWTE i SCC ne mogu se smatrati jednom gospodarskom jedinicom.
- 98 AOI i SCTC navode da Komisija nije spomenula utjecaj koji je manjinski dioničar mogao ili nije mogao izvršavati, te da Opći sud nije utvrdio je li taj manjinski dioničar bio u mogućnosti utjecati na WWTE. U skladu s time, nije bilo razloga da se odgovornost za postupanje WWTE-a pripiše isključivo SCC-u.
- 99 Komisija tvrdi da prvi dio prvog žalbenog razloga valja odbiti. Osobito, Komisija ističe da u prvom stupnju nije iznesen argument AOI-ja i SCTC-a da u slučajevima zajedničke kontrole odgovornost za povredu koju je počinilo društvo kći mora biti pripisana obojici dioničara koji zajednički izvršavaju tu kontrolu, te da ona stoga smatra da je taj argument nedopušten.

ii) Ocjena Suda

- 100 Prvo, valja odbiti tvrdnju Komisije o nedopuštenosti u odnosu na argument AOI-ja i SCTC-a o pogrešnoj primjeni pojma jedinstvenog poduzetnika, budući da se može smatrati da se njime dalje razvija argument koji je prethodno iznesen Općem sudu i opisan u točkama 56. i 57. pobijane presude.
- 101 U odnosu na meritum, Sud je prethodno presudio da izvršavanje zajedničke kontrole dvaju međusobno neovisnih matičnih društava nad njihovim društvom kćeri u načelu ne sprječava Komisiju da utvrdi postojanje gospodarske jedinice koju čine jedno od tih matičnih društava i predmetno društvo kći, te da se ovo primjenjuje čak i ako je udjel toga matičnog društva u temeljnom kapitalu društva kćeri manji od udjela koji je u vlasništvu drugog matičnog društva (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu AceaElectrabel Produzione/Komisija, t. 64.). Budući da je to ovdje slučaj, tim više se i matično društvo i njegovo društvo kći, koje je pak matično društvo poduzetnika počinitelja povrede, mogu smatrati članovima gospodarske jedinice koja uključuje počinitelja povrede.
- 102 Nadalje, kako je navedeno u točkama 42. do 44. ove presude, Komisija može matičnom društvu društva kćeri koje je sudjelovalo u povredi članka 81. UEZ-a uputiti odluku o izricanju kazne, a da ne mora utvrditi njegovu osobnu uključenost u povredu, uz uvjet da matično društvo stvarno izvršava odlučujući utjecaj nad komercijalnom politikom tog društva kćeri.
- 103 Proizlazi da sama činjenica da su SCC i SCTC tijekom predmetnog razdoblja izvršavali samo zajedničku kontrolu nad WWTE-om nije suprotna utvrđenju da su ti poduzetnici činili gospodarsku jedinicu, uz uvjet da se utvrdi da su SCC i SCTC stvarno izvršavali odlučujući utjecaj nad komercijalnom politikom WWTE-a.
- 104 U tom smislu valja podsjetiti da je Opći sud u točkama 172. do 193. pobijane presude detaljno ispitaio dokaze koje je Komisija koristila, te zatim u točki 194. te presude zaključio da je Komisija uz dostatan pravni standard utvrdila da je takav odlučujući utjecaj stvarno izvršavan.
- 105 Osobito uzimajući u obzir elemente ispitane u točkama 182. do 186. pobijane presude, koje se odnose na utjecaj SCTC-a nad WWTE-om, u razmatranjima u točkama 172. do 194. pobijane presude nema pogreške koja se tiče prava, te bi, nadalje, suprotno tvrdnjama AOI-ja i SCTC-a, mogla predstavljati valjanu osnovu da Opći sud utvrdi stvarno postojanje takvog odlučujućeg utjecaja.
- 106 S obzirom na gore navedeno, valja odbiti prvi dio prvog žalbenog razloga AOI-ja i SCTC-a.
- b) Drugi dio prvog žalbenog razloga: povreda temeljnih prava
- i) Argumentacija stranaka
- 107 AOI i SCTC smatraju da pobijana presuda krši neka njihova temeljna prava, i to pravo na pretpostavku nedužnosti i načela zakonitosti i pojedinačne odgovornosti za kaznena djela i kazne u člancima 48. i 49. Povelje. Prema njihovom mišljenju, stupanje Povelje na snagu ima izravan učinak na ovaj predmet, budući da ta načela sada imaju jednaku vrijednost kao i primarno pravo.

108 AOI i SCTC smatraju da je pretpostavka krivnje, u skladu s tim temeljnim pravima, u načelu zabranjena, te bi trebala biti dopuštena samo u iznimnim okolnostima. Međutim, Opći sud primijenio je pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg interesa koji proizlazi iz 100 % vlasništva nad dionicama društva kćeri iako u ovom predmetu nije bilo iznimnih okolnosti. Nadalje, kazne koje su im izrečene bile su znatne, a ne najniže.

109 Komisija smatra nedopuštenim drugi dio prvog žalbenog razloga, te između ostaloga tvrdi da se on temelji na novoj argumentaciji.

ii) Ocjena Suda

110 Kao što je Komisija ispravno navela, AOI i SCTC u svojoj tužbi u prvom stupnju nisu istaknuli argumente na koje se oslanjaju u drugom dijelu svojeg prvog žalbenog razloga.

111 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, dopuštanjem stranci da prvi put pred Sudom iznese novi razlog, koji nije istaknula pred Općim sudom, toj stranci bi se dopustilo da pred Sudom pokrene spor širi od onoga o kojem je odlučivao Opći sud. U žalbenom postupku nadležnost Suda je načelno ograničena na ispitivanje ocjene Općeg suda u pogledu tužbenih razloga o kojima se pred njim raspravljalo (gore navedena presuda AceaElectrabel Produzione/Komisija, t. 113. i navedena sudska praksa).

112 Drugi dio prvog žalbenog razloga stoga valja odbiti kao nedopušten.

113 U svakom slučaju, argumentacija sažeta u točki 108. ove presude u potpunosti je neutemeljena, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 46. i 47. ove presude.

114 Prvi žalbeni razlog stoga valja odbiti u cijelosti.

2. Drugi žalbeni razlog AOI-ja i SCTC-a: povreda prava obrane i povreda članka 48. stavka 2. Poslovnika Općeg suda

a) Argumentacija stranaka

115 Prvo, AOI i SCTC tvrde da je Opći sud prekršio prava obrane kad je, protivno članku 48. stavku 2. Poslovnika, usvojio, kao vlastiti, novi argument koji je Komisija dostavila u svojem odgovoru na pisano pitanje Općeg suda.

116 U tom se odgovoru, tvrde tužitelji, Komisija vratila na svoja ranija očitovanja da su Universal i Universal Leaf uspjeli tijekom upravnog postupka oboriti pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja koji proizlazi iz 100 % vlasništva nad dionicama Deltafine, te je prvi puta potvrdila da je odlučila ne oslanjati se isključivo na tu pretpostavku, nego utvrditi odgovornost na dvostrukoj osnovi, no istodobno uzimajući u obzir dodatne dokaze za koje je tvrdila da nedostaju u odnosu na matična društva Universal i Universal Leaf. AOI i SCTC nisu imali prilike pisano se očitovati na spomenuti argument o takvoj dvostrukoj osnovi.

- 117 Drugo, AOI i SCTC navode da je Komisija u skladu s ustaljenom sudskom praksom obvezna slijediti obrazloženja iz sporne odluke, te tu odluku ne može opravdavati *a posteriori* pred sudovima Unije. Taj se uvjet primjenjuje na Opći sud *a fortiori*.
- 118 AOI i SCTC navode da u uvodnim izjavama 371. do 373. sporne odluke nema spomena kriterija dvostruke osnove koji je usvojio Opći sud. Prema tome, metodu koju je Komisija navodno primijenila Opći sud utvrdio je na način da ju je izveo *a posteriori*, iz konteksta te odluke. Međutim, razlozi koji su mogli navesti Komisiju da se neodređeno izrazi u toj odluci ni u kojem slučaju ne dozvoljavaju Općem sudu da ispravi pogreške u obrazloženju Komisije ili da se upusti u *a posteriori* obrazlaganje.
- 119 Komisija smatra drugi žalbeni razlog nedopuštenim budući da je argument, koji se temelji na nepravilnosti postupka pred Općim sudom, dopušten u žalbenom postupku samo ako je ta nepravilnost naštetila interesima žalitelja. Međutim, AOI i SCTC nisu utvrdili da su njihovi interesi oštećeni. Nadalje, Komisija tvrdi da je ovaj žalbeni razlog bespredmetan.

b) Ocjena Suda

- 120 Prvo, valja odbiti argument kojim Komisija tvrdi da je ovaj razlog nedopušten. Kao što je nezavisna odvjetnica navela u točkama 187. i 188. svojeg mišljenja, argumenti AOI-ja i SCTC-a temelje se na povredi prava obrane. Takva povreda, ako se utvrdi, za posljedicu može imati ukidanje pobijane presude.
- 121 Međutim, u odnosu na meritum, najprije treba napomenuti da je Opći sud, suprotno tvrdnjama AOI-ja i SCTC-a, svoju ocjenu temeljio ne na novom argumentu koji je Komisija iznijela tijekom postupka, već na vlastitom tumačenju sporne odluke promatrane u cjelini, kao što to proizlazi iz točke 141. i daljnjih točaka pobijane presude. Osobito iz točke 147. te presude proizlazi da je očitovanja Komisije tijekom postupka Opći sud uzeo u obzir samo kako bi potvrdio svoje tumačenje te odluke.
- 122 Slijedom toga, valja odbiti argumentaciju AOI-ja i SCTC-a da Opći sud nije ispitao obrazloženje koje se nalazi u spornoj odluci, nego je usvojio, kao vlastiti, novi argument koji je Komisija dostavila tijekom postupka.
- 123 Nadalje, argumentacija AOI-ja i SCTC-a o povredi članka 48. stavka 2. Poslovnika Općeg suda je, kako je Komisija ispravno primijetila, bespredmetna. U svakom slučaju, suprotno njihovim tvrdnjama, ta se odredba ne može tumačiti kao da je namijenjena ograničavanju diskrecijske ovlasti Općeg suda kako on ne bi mogao usvojiti određeno tumačenje odluke zato što je to isto tumačenje u nekoj kasnijoj fazi predložila jedna od stranaka u postupku. Štoviše, AOI i SCTC imali su priliku na raspravi u prvom stupnju izraziti svoje stajalište o izjavama Komisije.
- 124 Drugi žalbeni razlog stoga valja odbiti.

3. Treći žalbeni razlog AOI-ja i SCTC-a: povreda načela jednakog postupanja

a) Argumentacija stranaka

- 125 Kao prvo, AOI i SCTC ističu da kriterij dvostruke osnove, koji je Opći sud usvojio kako bi utvrdio stvarno izvršavanje odlučujućeg utjecaja te tako matičnim društvima pripisao odgovornost za postupanje društava kćeri čiji su stopostotni vlasnici, sadrži tri pogreške koje se tiču prava.
- 126 Prvo, ta metoda izaziva diskriminaciju između poduzetnika prema uvjerljivosti njihove argumentacije u žalbenom postupku. Usvojivši metodu koja opreza radi probire slučajeve obaranja predmetne pretpostavke u skladu s raspoloživošću dodatnih dokaza, Komisija je postupala spekulativno i na način da poduzetnike na koje se odnosi sporna odluka diskriminira u odnosu na poduzetnike na koje se ona ne odnosi.
- 127 Drugo, prema mišljenju AOI-ja i SCTC-a, time što je smatrao da je Komisija povisila traženi standard dokazivanja, Opći sud počinio je pogrešku koja se tiče prava budući da Opći sud nije naveo da je Komisija primjenu predmetne pretpostavke vezala uz postojanje dodatnih indicija. Komisija je, dakle, mogla primijeniti tu pretpostavku bez pribjegavanja drugoj osnovi za utvrđivanje stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja.
- 128 Treće, AOI i SCTC primjećuju da je u uvodnim izjavama 376. sporne odluke Komisija isključila poduzetnike Universal i Universal Leaf iz odgovornosti jer u spisu nije bilo dokaza o suštinskoj uključenosti tih poduzetnika u povredu. Međutim, budući da Komisija ničim nije potvrdila da su SCC odnosno SCTC bili suštinski uključeni u povredu koju je počinio WWTE, a ipak je njima pripisala odgovornost, ona je na njih primijenila drugačije kriterije te je, prema tome, prekršila načelo jednakog postupanja.
- 129 Kao drugo, AOI i SCTC tvrde da je došlo do povrede načela jednakog postupanja u primjeni metode pripisivanja odgovornosti za povredu.
- 130 Prvo, Opći sud propustio je ispitati postojanje jedinstvene gospodarske jedinice između poduzetnika Deltafina, Universal i Universal Leaf. Prema tome, Opći sud, prema navodima AOI-ja i SCTC-a, nije mogao utvrditi jesu li oni diskriminirani u odnosu na poduzetnike Deltafina, Universal i Universal Leaf. Nadalje, iz spisa proizlazi da je Universal obavijestio Komisiju da podržava odluku Taesa, svojeg društva kćeri, da surađuje, te da su dva društva kćeri sudjelovala u postupanjima, što bi moglo upućivati na izvršavanje odlučujućeg utjecaja nad tim društvima kćerima.
- 131 Drugo, AOI i SCTC tvrde da je situacija SCC-a i SCTC-a potpuno usporediva sa situacijom poduzetnika Universal i Universal Leaf jer svi su ti poduzetnici stopostotni vlasnici dionica svojih društava kćeri. Budući da je Opći sud djelomično poništio spornu odluku u dijelu u kojem se odnosi na TCLT, trebao je također poništiti i pripisivanje odgovornosti poduzetnicima SCC i SCTC kako bi osigurao da ne dođe do diskriminacije u odnosu na poduzetnike Universal i Universal Leaf.

b) Ocjena Suda

- 132 Kao prvo, u odnosu na činjenicu da je, prema utvrđenjima Općeg suda, Komisija usvojila kriterij dvostruke osnove kako bi utvrdila odgovornost matičnih društava čija su društva kćeri sudjelovala u kartelu iz sporne odluke, valja podsjetiti da je taj pristup Komisije Opći sud izveo iz detaljne analize te odluke, te da u toj analizi nema nikakve pogreške koja se tiče prava, kako je to navedeno u točki 121. ove presude.

- 133 Osobito, Opći sud bio je u pravu tumačivši odluku na način da pobija iščitavanje uvodne izjave 376. sporne odluke, kako su ga predložili AOI i SCTC, da zbog nedostatka elemenata koji bi upućivali na suštinsku uključenost poduzetnika Universal i Universal Leaf u povredu Komisija tim poduzetnicima nije pripisala odgovornost, jer takvo je iščitavanje bilo u suprotnosti s iščitavanjem te odluke u cjelini, a posebno njezinih uvodnih izjava 18., 376., 384., 391., 392., 397., 399. i 400., koje je Opći sud ispitao u točkama 133. i daljnjim točkama pobijane presude.
- 134 Nadalje, u točkama 51. do 53. ove presude navodi se da je Opći sud, u svjetlu sumnji koje je Komisija iskazala u vezi sa zakonitošću odluke koja se temelji isključivo na neoborenoj pretpostavci odlučujućeg utjecaja, mogao smatrati da je u ovom predmetu Komisija bila slobodna nametnuti si viši standard dokazivanja nego što bi se u pravilu smatralo dostatnim, uzimajući u obzir sudsku praksu navedenu u točkama 46. i 47. ove presude.
- 135 Valja pojasniti da je kriterij dvostruke osnove, koji je koristio Opći sud, objektivni kriterij jer ne zahtijeva ništa više od postojanja dokaza koji podržavaju pretpostavku izvršavanja odlučujućeg utjecaja predmetnog matičnog društva nad njegovim društvom kćeri, koji proizlazi iz njegovog vlasništva nad čitavim temeljnim kapitalom društva kćeri. U skladu s time, suprotno tvrdnjama AOI-ja i SCTC-a, taj se kriterij ne temelji na jačini argumenata koje su iznijeli poduzetnici na koje se odnosi sporna odluka.
- 136 Drugo, u odnosu na primjenu kriterija dvostruke osnove u ovom predmetu, valja primijetiti da se argumentacija AOI-ja i SCTC-a u bitnome sastoji od tvrdnje da je Opći sud trebao utvrditi čine li Deltafina, Universal i Universal Leaf gospodarsku jedinicu te da je, u slučaju da je to utvrđeno, Opći sud trebao poništiti spornu odluku u dijelu u kojem se odnosi na SCC i SCTC, jer su oni bili diskriminirani u odnosu na poduzetnike Universal and Universal Leaf.
- 137 U tom smislu dovoljno je podsjetiti da je Opći sud u točkama 141. do 147. ispravno naveo da je Komisija primijenila isti pravni kriterij na sva matična društva i da je, osim u slučaju TCLT-a, pripisala ili nije pripisala odgovornost tim društvima ovisno o tome je li bilo dokaza koji podržavaju pretpostavku izvršavanja odlučujućeg interesa tih matičnih društava, koji proizlazi iz njihovog vlasništva nad čitavim temeljnim kapitalom odnosnih društava kćeri.
- 138 U tim okolnostima, budući da AOI i SCTC nisu utvrdili povredu načela jednakog postupanja, valja odbiti treći razlog koji su istaknuli u prilog svojoj žalbi.

4. Zahtjev za smanjenje kazne

- 139 AOI i SCTC smatraju da, ako sporna odluka bude poništena, kazna koja im je izrečena treba biti smanjena.
- 140 S obzirom na to da, u svjetlu gore navedenoga, spornu odluku ne treba poništiti, u svakom slučaju valja odbiti zahtjev za smanjenje kazne izrečene poduzetnicima AOI i SCTC, koji, uostalom, nije bio podnesen Općem sudu.

141 S obzirom na to da nijedan od razloga koje su AOI i SCTC istaknuli u prilog svojoj žalbi ne može biti prihvaćen, žalbu valja odbiti.

V - Troškovi

142 U skladu sa člankom 6. stavkom 9. podstavkom 2. Poslovnika Suda, koji se na temelju članka 118. tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

143 Budući da AOI i SCTC nisu uspjeli u svojem zahtjevu u predmetu C-628/10 P, nalaže im se snošenje troškova žalbenog postupka u skladu sa zahtjevom Komisije.

144 Budući da Komisija nije uspjela u svojem zahtjevu u predmetu C-14/11 P, nalaže joj se snošenje troškova žalbenog postupka u skladu sa zahtjevima poduzetnika AOI i SCTC.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Žalbe se odbijaju;**
- 2. Poduzetnici Alliance One International Inc. i Standard Commercial Tobacco Co. Inc. snose vlastite troškove i troškove Europske komisije u žalbenom postupku u predmetu C-628/10 P;**
- 3. Europska komisija snosi vlastite troškove i troškove poduzetnika Alliance One International Inc., Standard Commercial Tobacco Co. Inc. i Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd u žalbenom postupku u predmetu C-14/11 P.**

[Potpisi]

* Jezik postupka: engleski